

Надія МУШТИН,
вчителька географії Шепетівської СЗОШ I-III ст. №2
з поглибленим вивченням основ економіки і правознавства

Здивувати і зацікавити

Сучасне суспільство висуває нові вимоги до школи, вчителя, учнів. «Тому зміст навчального матеріалу з географії визначено з огляду на корисність та потрібність його за межами школи» [5]. Щоб мати можливість знайти своє місце у житті, учень повинен володіти певними якостями:

- гнучко адаптуватись в життєвих ситуаціях;
- самостійно і критично мислити;
- грамотно працювати з інформацією;
- уміти самостійно працювати над розвитком особистого морального, інтелектуального, культурного рівнів.

Актуальним завданням є розвиток пізнавальної активності школярів, який забезпечується впровадженням у навчальний процес сучасних інноваційних технологій.

Напрямки інноваційності навчання вивчаю з праць Кузьміної Н.В., Химинця В.В., Зязюна І.А., Стадник О.Г., Довгань Г.Д., Капіруліної С.Л.

Інноваційне навчання – це технології, засновані на проблемності, співробітництві й спілкуванні. Досвід свідчить, що від того, наскільки учні зацікавлені предметом, залежить їхня активність на уроці, а від неї – ефективність самого уроку. Виходячи з цього, пріоритетними підходами до навчання визначаю:

1. Формування ключових компетентностей, які сприяють розвитку критичного мислення учнів, здатності до аналізу та оцінки інформації, формування навичок самостійної роботи із джерелами, а також здатності до роботи в команді.

2. Створення ситуацій спілкування на уроці, які дозволяють кожному виявити ініціативу, винахідливість.

3. Стимулювання учнів до висловлювань, використовуючи сучасні інноваційні методи та прийоми навчання, заохочення бажання учнів знаходити свій спосіб роботи.

4. Заохочення до самооцінки.

5. Використання інформаційних технологій як додаткове інформаційне середовище, що активізує пізнавальну діяльність, спонукає до творчості.

Перераховані підходи реалізують шляхом підбору різних форм, методів та прийомів навчання, які забезпечують розширений навчально-розвивальний простір:

1. Урочна форма навчання (використання активних форм і методів).

2. Курси за вибором («Розв'язування географічних задач»).

3. Позакласна діяльність (проведення тижня географії, географічний КВК, екскурсії, туристичні походи та ін.).

4. Участь в олімпіадах і конкурсах.

5. Дослідницька робота (МАН, науково-дослідницькі проекти, участь у всеукраїнських та міжнародних конференціях).

6. Літня практика.

Навчально-розвивальний простір розширюють шляхом активізації пізнавальної діяльності на уроках, використовуючи активні форми і методи.

Інтерактивні методи:

– «Займи позицію» («Щодо глобалізації: глобалісти та антиглобалісти»);

– «Мозковий штурм» («Чому деякі пустелі в Африці та Південній Америці розташовані безпосередньо на березі океану?»);

– «Дискусії» («Українська діаспора – це гордість чи горе українців?»);

– «Мікрофон» (учні або вчитель беруть інтерв'ю з теми уроку);

– «Гранування» («Запишіть, які асоціації у вас виникають, коли чуєте слово «Африка»);

– «Творчі завдання» («Знайди зайве», «Вставте в ланцюжок пропущені ланки», «Спрогнозуйте, що буде якщо ...»);

– «Групова робота» («Навчаючись, учись»);

– Дидактичні ігри: рольові, імітаційні, ділові, соціальні, фізичні. (Гра «Орендар», «Інвестор»);

– Проекти:

• дослідницькі («Роль громадських криниць у водопостачанні міста», «Соціальні проблеми українського села», «Розвиток харчової промисловості у Шепетівці»);

• рольові («Відпочинок на березі Шацьких озер», «Канікули у Європі», «Україна і глобальне потепління»);

• інформаційні («ЧАЕС після деокупації», «Природні «чудеса» України»).

Інтраактивні методи:

– «Складання опорно-інформаційних схем» («Населення материка», «Природні зони», «Зовнішні процеси»);

– «Проблемне навчання» («У вологих екваторіальних лісах високі температури, велика кількість опадів, буйна рослинність й значна кількість рослинного опаду. Чому ґрунти у цій природній зоні неродючі?», «Схили вулкану Везувій активно використовуються селянами для вирощу-

вання сільськогосподарських культур. Чому, знаючи про небезпеку, селяни продовжують їх активно обробляти?»);

– «Порівняння» («Порівняйте органічний світ саван Африки і Південної Америки», «Порівняйте гірські та рівнинні річки»);

– «Прогноз» («Спрогнозуйте, яким був би клімат Австралії, якщо б Великий Вододільний хребет був розміщений на заході материка», «Спрогнозуйте майбутнє щодо цілісності материка Африка приблизно через 50 млн. років. Що може статися з півостровом Сомалі?»).

Екстраактивні методи:

– «Здійснення уявних подорожей» («Здійсніть уявну подорож до Північного полюса. Виберіть спосіб пересування. Які труднощі вам прийдеться подолати?»);

– «Відеосалон» (перегляд слайдів, відеофільмів, робота з електронними атласами);

– «Фоторепортажі» (складання фоторепортажів про подорожі, які учні здійснювали з сім'єю, про країни, в яких перебували).

Пріоритетним напрямом розвитку географічної освіти в навчальному закладі вважаю використання інформаційно-комунікаційних технологій. Кабінет географії обладнаний мультимедійною дошкою, персональними комп'ютерами, є в кабінеті Wi-Fi – це дає змогу використовувати інтернет-ресурси. Мультимедійна дошка – це потужний інструмент для покращення ефективності навчання географії, оскільки дозволяє візуалізувати географічні поняття та процеси, зробити уроки більш доступними та цікавими для учнів. Вона є суттєвим допоміжним засобом під час проведення уроків географії:

1. Показ карт і географічних регіонів. На дошку завантажую карту світу або конкретної країни та використовую її для розповіді про географічне положення різних місць, показую фізичні ознаки території, межі регіонів тощо.

2. Дослідження географічних понять. Показую фото та відео з різних регіонів, щоб допомогти учням зрозуміти терміни і поняття, які вони вивчають.

3. Записування нотатків. Використовую дошку для записування важливих інформаційних даних, які учні повинні запам'ятати, наприклад, ключові дати, назви географічних об'єктів тощо.

4. Використання інтерактивних ресурсів. Інтерактивні карти та графіки можуть допомогти учням легше зрозуміти та запам'ятати матеріал. Використовую інтерактивні ресурси – ігри, головоломки та інші цікаві завдання, які змусять учнів активно думати про географію.

5. Робота з додатковими джерелами. Показую відео з місцевих новин, фото і відео зі знаменитих туристичних місць, а також використовую інші додаткові ресурси, щоб допомогти учням більш глибоко зрозуміти матеріал.

6. Створення презентацій. Використання мультимедійної дошки для презентацій допоможе краще зрозуміти та запам'ятати географічні закономірності, об'єкти, явища.

Дистанційне навчання вимагає особливої підготовки та вміння використовувати спеціальне навчальне програмне забезпечення, спеціальні програми для проведення відеоконференцій, спільної роботи над матеріалом тощо.

Оскільки навчання відбувається в онлайн-режимі, учні повинні бути дуже самостійними та дисциплінованими, щоб дотримуватися графіка навчання та виконувати завдання вчасно. Тому при проведенні дистанційних уроків використовую активні форми і методи роботи, можливості різних веб-сайтів, які нам пропонує Інтернет. Наприклад: Learningapps, Kahoot та ін..

Використання активних форм роботи приносить свої результати. Учні активніше беруть участь у різних природничих конкурсах, олімпіадах, конкурсі-захисті робіт МАН, випускники обирають професію, пов'язану з географією, підвищується інтерес до вивчення предмета.

Активна навчальна діяльність забезпечує формування ключових компетентностей учнів, дає можливість якісно та ефективно готувати їх до функціонування у життєвому просторі. Саме тому намагаюсь, використовуючи активні форми і методи проведення уроків, здивувати учня, зацікавити його. А здивований, захоплений, вражений, він буде творити!

Використані джерела

1. Зязюн І.А. Освітні технології у вимірах педагогічної рефлексії//Світло.-1996. №1 – с.4-6.

2. Інновації на уроках географії. Бібліотека журналу «Географія». – Х.:Основа, 2007. №3 – с.27.

3. Інноваційні технології в роботі вчителя географії . Бібліотека журналу «Географія»- Х. : Основа , 2011 .- №9 – с.127.

4. Кобернік С.Г. Методика викладання географії в школі; Навчально-методичний посібник. – К.: Стафед-2, 2000. – с.320

5. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Географія. 6 – 9 класи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/cv1bpb>

6. Топузов О.М., Самойленко, В.М., Вішнікіна Л.П. Загальна методика навчання географії : підручник [з грифом МОНМС України] – К. : ДНВП "Картографія", 2012. – с 512.